

Het stimuleren van de zelfregulatie bij het leren

(tips n.a.v. inzichten uit het boek 'Leren zichtbaar maken' van John Hattie)

Besprek met kinderen wat ze willen leren en hoe ze dit kunnen aanpakken.

Voor een goed leerproces is het nodig dat kinderen weten *wat* ze willen leren en *hoe* ze dit kunnen doen. Om goed te kunnen leren, moeten kinderen betrokken zijn bij hun eigen leerproces. Dit kan door ruimte te bieden voor zelfregulatie.

Leer leerlingen bewust strategieën aan; waarom wordt een les gegeven, wanneer kan de leerling deze kennis gebruiken en hoe ging de uitvoering?

Stimuleer leerlingen tot zelfregulerend leren.

Zelfregulatie wordt ook wel gezien als het kernproces van leren. Bij zelfregulatie gaat het om het bewust kiezen voor een strategie. Na deze keuze, gaat het vervolgens om het toepassen op de juiste manier en het beoordelen of de aanpak ook effectief is. Veel kinderen voeren de opdrachten van de leerkracht en/of uit het boek zonder verder nadenken uit. Ze zijn zich niet bewust van het doel van een taak. Bijvoorbeeld dat ze zich een bepaalde spellingregel eigen moeten maken, zodat ze deze ook in andere schrijfopdrachten kunnen toepassen. Ze zien het spellingwerkboek als een saaie invuloefening en zijn zo 'slim' om precies te weten welke strategie ze die les moeten toepassen, maar generaliseren de regel niet naar andere situaties waarin ze geschreven taal gebruiken. Kinderen die zelfregulerend leren controleren hun werk. Ze evalueren hun inspanning en testen of ze de stof of vaardigheid beheersen. Deze kinderen gaan zichzelf onderwijzen door bijvoorbeeld gericht hulp te vragen of de juiste materialen te zoeken en uit te proberen.

Besprek en visualiseer samen met de leerling de doelstelling en eventuele deeldoelstellingen.

Definieer de succescriteria die bij dit doel horen.

Leren of specifiekere cognitieve ontwikkeling kan plaatsvinden als de doelstelling duidelijk is. De leerkracht heeft een leerdoel voor ogen die de leerling kan halen. Dit vraagt inzicht in het niveau van de leerling en weten wanneer een leerling de stof inhoudelijk beheerst. Nog belangrijker is dat de leerling achter de doelen staat en weet wanneer deze behaald zijn (de succescriteria).

Hattie geeft aan dat het beste leren begint met een 'backward design' waarbij de leerkracht en leerling het gewenste resultaat (doelen en succescriteria) weten. Samen kijken ze naar de aanwezige kennis en oordelen waar de leerling staat in het leerproces. Vervolgens moet de kloof tussen het einddoel en het startpunt worden gedicht.

Motiveer leerlingen door samen de stappen in het leerproces helder te hebben. Bijvoorbeeld door deze te visualiseren.

Een gemotiveerde leerling heeft grip op het leren en doorziet de stappen tot het doel.

- Stap 1: Een goede taakdefinitie: Wat weet ik nu en wat ga ik leren?
- Stap 2: Een duidelijke doelstelling: wat wil ik bereiken en met welke planning?
- Stap 3: Strategieontwikkeling: welke strategie ga ik toepassen om dit doel te halen? Pas ik inderdaad de juiste strategie toe of moet ik aanpassen of iets anders gaan doen?
- Stap 4: Doel halen: Succes ervaren en weer verder gaan.

Zelfregulatie bij het leren

Leerlingen blijven gemotiveerd als de taak een uitdaging is. Een taak is uitdagend als de weg naar het succes zichtbaar is. Het niveau moet aansluiten bij het prestatieniveau en begrip van de leerling. Leerlingen zien vaak vooral de moeite die ze gaan hebben bij het doen van activiteiten (en zien dan dus geen uitdaging).

Geef leerlingen inzicht in wat leren is en wat dit vraagt aan inzet.

Leren is ontdekken wat we nog niet weten. Succesvol leren vraagt om het maken van fouten in een veilige omgeving. Hierbij is er een verband tussen uitdaging en feedback; namelijk hoe groter de uitdaging, hoe groter de kans dat iemand feedback nodig heeft en zoekt.

Leren is niet altijd leuk; het is soms hard werken (uren maken) en doelbewust oefenen. Doelgericht oefenen vraagt concentratie, volharding en volgehouden aandacht voor een taak. Ook bij interne of externe afleiding.

Het gaat bij leren niet zozeer om de hoeveelheid oefening, maar om de mate van bewust werken aan verbetering van de resultaten. Dus niet uren maken door eindeloos een oefening te herhalen of zonder aandacht te oefenen. Maar bijvoorbeeld telkens een nieuw aspect leren (eventueel met dezelfde oefening). Hierbij is gerichte feedback nodig. Samen gezellig oefenen in groepjes op school werkt vaak minder goed (gerichte samenwerking overigens wel).

Het niveau van een taak moet net buiten de comfortzone liggen van een leerling, maar beheerst kunnen worden na enkele uren oefenen. Dit kan de leerling bereiken door zich te concentreren op de belangrijkste elementen van het einddoel en de manier van werken te verfijnen (door herhaling en aan de hand van feedback).

Benoem vooraf aan een les (samen met een leerling) het doel van de les en wat een leerling moet doen om dit te halen (succescriteria)

Leerlingen moeten zich met leren bezighouden en niet met presteren. Ze moeten leren omgaan met feedback en deze gebruiken. Het is belangrijk om de lat hoog te leggen. Prestaties moeten vergeleken worden met geëigende criteria en niet met medeleerlingen. Leerlingen moeten zich met zelfvertrouwen op het leerproces richten en zorgen voor zelfregulatie en beheersing. Dit kan worden bereikt door de leerdoelen transparant te houden. Het noemen van de doelen aan het begin van de les geeft leerlingen veel houvast.

Leer de leerlingen gebruik te maken van feedback.

Ondersteun het leerproces met gerichte feedback.

Feedback geeft aanwijzingen waardoor leerlingen hun aandacht kunnen richten, het stuurt de aandacht naar het proces dat nodig is om de taak tot een goed einde te brengen, geeft informatie over zaken die verkeerd zijn begrepen en werkt motiverend waardoor meer tijd en werk in de taak wordt gestopt.

Feedback wordt meestal achteraf gegeven en moet in verband met de taak worden gegeven.

Feedback wordt gevoed door fouten. Fouten bieden kansen; ze geven het verschil aan tussen wat we weten en kunnen en wat we willen weten en kunnen.

Bronvermelding, deze informatie is gebaseerd op:

- **Hattie, J. (2013) *Leren zichtbaar maken*. Rotterdam: Bazalt Educatieve Uitgaven.**

John Hattie heeft meer dan 900 meta-analyses gedaan naar hoe leerlingen het beste kunnen leren. Hieruit zijn zeer veel inzichten naar voren gekomen die een goed effect hebben.

Zie voor meer informatie: <http://www.lerenzichtbaarmaken.nl/in-de-media>